

Verlag 2e bijeenkomst Samen creëren en floreren 15-01-2025

Waar: HEEM, Nijmegen

Aanwezigen: Jorine de Bruin (Vlier/HEEM), Janneke Wijdeveld (Vlier/HEEM), Gidy van Gaans (de Broederij/HEEM), Simone Cornelissen (HEEM), Anneke Joosten (de Broederij), Ruus Dijksterhuis (de Werkmakers), Piet van Veen (de Werkmakers), Elly Janssen (Van Tuin tot Bord), Bianca Hutten (Boerderij de Goffert), Maarten Bevers (Bindkracht10), Marloes Hermans (Portaal), Marcel Poirters (Portaal), Rosien Hamaker (Driestroom), Monique Dibbelink (Driestroom), Nuri Hesselink (gemeente Nijmegen), Ewart van der Putten (gemeente Nijmegen), Werner Rutjes (gemeente Nijmegen), Aukje van Pelt (gemeente Nijmegen), Bas Timmen (gemeente Nijmegen), Claudia Kooke (Provincie Gelderland), Patrick Klaassen (GGD Gelderland-Zuid), Jan Hassink (Wageningen Research), Lenneke Vaandrager; Marthe Derkzen; Mellany van Bommel (Wageningen University)

Als check-in oefening deden we de driebenige driehoek. De bedoeling was: kies twee willekeurige mensen uit de zaal uit en probeer een driehoek te maken met gelijke zijden. Iedereen kiest anderen waardoor het speelveld constant in beweging is. Dit staat symbool voor dat wij allemaal door ons werk verbonden zijn en als één iemand beweegt, dat dat invloed heeft op de rest van het werkveld.

En we hebben elkaar beter leren kennen door ons goede voornemen (als we die hadden) voor het nieuwe jaar met elkaar te delen ✨

Zet de datum voor de volgende bijeenkomst alvast in je agenda: **4 juni 2025** - brede slotbijeenkomst voor projectpartners, sociale wijkondernemingen, bewoners en andere geïnteresseerden.

Korte toelichting op project

- Het project Samen creëren en floreren: sociale wijkondernemingen als voedingsbodem voor een groene en verbonden buurt, kortweg Samen creëren en floreren, wordt gefinancierd door ZonMw. De officiële startdatum was 1 juli 2024 en het project loopt voor één jaar tot 1 juli 2025.
- De projectleiding ligt bij Jorine van Stichting Vlier.
- **AANLEIDING VAN HET PROJECT:** Sociale wijkondernemingen zijn van waarde in het creëren van een gezonde en sociale leefomgeving. Ze zijn geworteld in een wijk, hebben een groot lokaal en informeel netwerk en bereiken daarmee inwoners die formele organisaties moeilijk kunnen bereiken. Deze waarde wordt steeds meer erkend, maar beleidsmatig bestaat er nog geen kader over hoe om te gaan met sociale wijkondernemingen en het optimaal benutten van hun positie.
- **DOEL VAN HET PROJECT:** de rol en taken van sociale wijkondernemingen inzichtelijk maken en borgen bij samenwerkingspartners en de gemeente. Dit doen we lokaal voor HEEM in de nieuwe stadsbuurt NDW21 in Nijmegen en breder samen met andere sociale wijkondernemingen in Gelderland. Daartoe gaan we op werkbezoeken, delen en ontwikkelen we kennis d.m.v. een training en/of workshops en houden we interviews.
- We doen de aanname: actief zijn in de leefomgeving draagt positief bij aan de gezondheid.

Over HEEM

- **HEEM is een creatieve broedplaats en ontmoetingsplek.**
- Het begon met buiten in de wijk soep maken boven een vuurtje, en dat is nu de HEEM hap geworden waar bewoners meekoken en samen eten. Ze merken **steeds meer aanloop**, en er vinden allerlei activiteiten plaats, zoals spelletjes doen, mozaïektegels maken, en aanplanten in de tuin. Belangrijk is om er te zijn. Zo worden ze steeds meer betrokken, ook bij de persoonlijke levens van bewoners.
- HEEM werkt ook in het **groen**. Bewoners konden ideeën inbrengen en samen wordt er rondom HEEM aangeplant, dat een natuurlijke omgeving en plek om te ontmoeten wordt. Het wordt een tuin vol diversiteit, gebruiksgroen dat aanleiding geeft tot activiteiten.
- HEEM op NDW21 is anders dan bijvoorbeeld de Broederij in Lindenholt. Op NDW21 is iedereen nieuw komen wonen, dat voelt opener. De setting is anders: veel starters, ook statushouders en mensen met 'empty time', mensen wonen klein. HEEM kan voor bewoners ook een verlengde huiskamer zijn.
- Zo'n nieuwe plek als HEEM betekent **aanhaken en doorpakken**. Het is een wisselwerking van soms wachten op bewoners of voorop lopen. Daarin gaat het meer over een proces, waarin je al doende en in relatie met elkaar leert en verder groeit (i.p.v. van project naar project).

Eerste inzichten interviews

- Bezig met interviews met betrokkenen bij de ontwikkeling van NDW21 over ervaringen in de samenwerking, rolverdeling, koppeling fysiek/sociaal en visie op gemeenschapsofbouw en HEEM.
- Iedereen erkent dat het een bijzonder project is, waarin een gebied in korte tijd is getransformeerd naar een nieuwe stadsbuurt.
- Verschillende belangen en visies speelden een rol die niet altijd met elkaar strookten.
- HEEM als belangrijke plek van de buurt, die gaat leven met de betrokkenheid van bewoners en die samen met bewoners de vrije ruimtes in de wijk kunnen gaan vormgeven.
- Maar dat is ook spannend: afhankelijk zijn van de animo die er onder bewoners is, hun mate van betrokkenheid en de rol van HEEM die daarin nog verder kan gaan groeien.
- Overgang van projectfase naar beheerfase brengt weer andere kansen met zich mee.

Sociale wijkondernemingen: maatschappelijke waarde en uitdagingen

- **Sociale wijkondernemingen** worden gekarakteriseerd door kenmerken waardoor het hen lukt betekenisvol te zijn in een wijk, bijvoorbeeld:
 - Ze stimuleren talenten, eigenaarschap, wederkerigheid en participatie.
 - Ze creëren gemeenschappen waar mensen zich veilig en welkom voelen.
 - Ze worden gedragen door bewoners.
- Het woord '**ondernemend**' brengt veel discussie op gang. Wat betekent dat in deze context? Wat heeft een prijs? Het product is ontmoeten, hoe zit dat als verdienmodel in elkaar? Breed gezien levert het veel maatschappelijke waarde op en bespaart het zorgkosten. Hoe dat te koppelen aan de gelden die er vanuit de systeemwereld lopen?

- Belangrijk is om je daarin als sociale wijkonderneming te positioneren. **Helpend kan ook zijn door de vraag te stellen: wat verliezen we als maatschappij als sociale wijkondernemingen er niet meer zouden zijn?** Dat mag krachtiger zichtbaar worden, en het gesprek mag gevoerd blijven worden, ook met wethouders.
- Er kan een slag gemaakt worden in het sociaal domein, waarin **nieuwe vormen van samenwerking** kunnen worden verkend, en waarbij ook passende geldstromen horen. Bijvoorbeeld samen met de GGD, het welzijnswerk en de zorg.

In gesprek met Claudia (Provincie Gelderland), Ewart (gemeente Nijmegen), Patrick (GGD Gelderland-Zuid) en Piet (de Werkmakers): een groene, verbonden en gezonde leefomgeving

We stelden twee vragen centraal: - Hoe komen we van projectmatig naar duurzaam?
 - Hoe komen we van individueel naar collectief?

Hieronder een aantal reflecties:

- Bij de dorpen- en wijkendeals vanuit de Provincie Gelderland is het zo dat plannen samen met bewoners worden gemaakt en de gemeente vanaf het begin ook is aangehaakt. Dat maakt het al bevorderlijk voor de duurzaamheid. En de nadruk ligt tevens op het voortbestaan van de gemaakte doelen en plannen, ook nadat het geld van de deal na twee jaar is uitgegeven.
- Duurzaamheid zit ook in **kennisdeling en koppelingen maken tussen ideeën, initiatieven en plekken** die van elkaar kunnen leren en wellicht elkaar kunnen versterken.
- Hoe er vanuit de gemeente wordt toegewerkt naar duurzaamheid zit soms ook in de **kleine dingen**: elkaar kennen, samen zitten. Daar is enthousiasme heel belangrijk, maar in een gemeente heb je ook te maken met het proces van wethouders informeren e.d. Komt daar ook die stem van bewoners goed tot zijn recht?
- Goede **samenwerking van stadsontwikkeling en maatschappelijke ontwikkeling** is wenselijk en biedt een kapstok om dingen af te dwingen, bijvoorbeeld als het gaat over de gezonde leefomgeving. Dat gaat over strategisch en uitvoerend samen. Zodat het niet alleen vanuit toevalligheden van een ambtenaar komt maar dat de samenwerking vervlochten raakt, ook in beleid.

- **Praktijkvoorbeeld: Linie van Hooff** – een verwaarloosde speeltuin in Zutphen die is omgetoverd naar een mooie natuurlijke speelplek waarin bewoners in de lead waren en nog steeds zijn in het beheer ervan. Aansluiten bij bewoners en het eigenaarschap bij hen hebben is de rode draad. Daar kon de Werkmakers een rol in spelen. Er is samengewerkt met sociaal en fysiek vanuit de gemeente, en deze manier van werken is in het participatiebeleid geland. Dat de leiding bij bewoners ligt is wennen voor systeempartners maar er wordt steeds meer ingezien wat dat oplevert.

Van denken naar DOEN

We vroegen verschillende mensen die betrokken zijn bij sociale wijkondernemingen wat voor hen belangrijke onderwerpen of vragen zijn die hen bezighouden en aandacht verdienen richting de toekomst.

- 1) **Bestaanstoekomst.** Projectfinanciering waarvan nu meestal sprake is zorgt voor weinig basis. Deze manier van financieren zit vaak ook groei in de weg (bijv. openen van nieuwe locaties). Procesfinanciering zou een mooie stap zijn.
 - 2) **Positionering van sociale wijkondernemingen versterken.** Hoe kunnen we het veelkoppige geluid van bewoners en de kleine waarden die zij uiten over wat verschillende initiatieven en plekken brengen gebruiken om de positie van sociale wijkondernemingen te versterken?
 - 3) **Waarde en verhaal van sociale wijkondernemingen bij organisaties intern verder krijgen.** Laat de verhalen door bewoners vertellen!
 - 4) **Spanningsveld fysiek en sociaal.** Bij het fysieke domein zit meer budget dan bij het sociale domein. Er is een proces binnen de gemeente nodig om daaraan te werken, in hoe subsidiepotjes worden gevormd. Gemeente Nijmegen is bezig met een nieuw subsidiehuis, bijv. over de loopjaar van 1 tot 2 jaar.
 - 5) **Netwerken van/voor sociale wijkondernemingen vormen op verschillende lagen.** Een netwerk op een hoger niveau met bijvoorbeeld GGD'en, gemeenten, woningbouwcorporaties, welzijnswerk die achter sociale wijkondernemingen staan en willen bijdragen aan de versterking van hun positionering. En wijknetwerken waarin DOEN en samen leren centraal staat, en het belangrijk is dat ook de gemeente hierbij aanhaakt.
 - 6) **Met een frisse blik naar structuren en financiering in een wijk kijken.** Wat hebben bewoners en de wijk nodig? Wie heeft welke rol? Hoe versterk je verbindingen en hoe kunnen bewoners-initiatieven hun rol pakken?
- ➔ **Dit om sociale wijkondernemingen, hun waarde en kracht zichtbaarder te maken en anderen te inspireren.**

Heel graag tot de volgende bijeenkomst op **4 juni 2025!** Meer informatie daarover volgt.

Voor vragen, opmerkingen of andere dingen die je kwijt wil over het project, neem contact op met Jorine de Bruin via jorine@vlierontmoet.nl.